

PM rörande eventuell flytt av björnbär vid Ljunghusen

Vellinge kommun 2016

Beställare: Torsten Hemborg, AB Ljungskogens Strandbad

Författare: Jakob Sörensen, Calluna AB

Innehållsförteckning

INTRODUKTION	4
FLYTT AV BJÖRNBÄR.....	5
<i>Vad har setts tidigare .....</i>	<i>5</i>
<i>De tre arters förekomst.....</i>	<i>5</i>
<i>Slutsats och fortsatt arbete.....</i>	<i>5</i>

Introduktion

AB Ljungskogens Strandbad håller, i samarbete med Fojab Arkitekter, på med ett detaljplanearbete för bostadsbebyggelse i norra delen av Ljunghusen, norr om väg 100 (Vellinge kommun). Vid tidigare inventeringar och besök i området har bl.a. Floraväkteri Skåne län¹ samt Calluna AB² identifierat sällsynta björnbärsarter.

De tre arter av sällsynta björnbär som har lyfts fram och som förekommer i området är arterna kilbjörnbär *Rubus silvaticus*, engelskt björnbär *R. echinatus* och luddbjörnbär *R. insularis*. I samband med nya rödlistan från 2015 kan det konstateras att luddbjörnbär inte längre är rödlistad. Arterna kilbjörnbär och engelskt björnbär är fortsatt rödlistade under kategorin Starkt hotad (EN). Ingen av arterna förekommer i bilagorna till artskyddsförordningen, som reglerar fridlysning av djur och växter, samt vad som gäller för arter som pekats ut av EU som särskilt skyddsvärda, så kallade Natura 2000-arter.

I samband med pågående planarbete samt björnbärens känslighet för exploatering och annan påverkan, har Calluna AB fått i uppgift att undersöka möjligheten för en eventuell flytt av de skyddsvärda björnbären kilbjörnbär, engelskt björnbär och luddbjörnbär.

---

¹ Artportalen 2016-01-25.

² Sörensen, J & Andersson, H. 2013. Natur-PM inför detaljplan av Ljungskogen, Vellinge kommun 2013. Naturvärdesinventering och rödlistade arter. Calluna AB 2013.

Flytt av björnbär

De första stegen i planarbetet i förhållanden till områdets naturvärden har varit att undvika eller minimera planens påverkan på identifierade naturvärden. Att undvika eller minimera påverkan skall ses som "skyddsåtgärder". Om denna typ av åtgärder inte är möjliga att utföra ska "kompensationsåtgärder" övervägas. Utlåtandet från AB Ljungskogens Strandbad är att man med nuvarande plan genomför åtgärder för de sällsynta björnbären genom att flytta dessa till annan lämplig plats. Eftersom naturvärdet vid en skyddsåtgärd ska finnas kvar på den ursprungliga platsen, är flytten av björnbären således en kompensationsåtgärd.

Vad har setts tidigare

Genom ett flertal kontakter, häribland Tomas Burén som tidigare har varit med och artbestämna björnbär i området, visar det sig att det finns ytterst få exempel på flytt av björnbärsplanter. Det finns exempel från Västerviks kommun där man har flyttat på björnbärsplanter, men ingen direkt uppföljning har gjorts. På andra platser, t.ex. Oskarshamns kommun, har frågor kring skyddsvärda björnbärsarter hanteras i planarbetet men inga konkreta exempel på flytt av plantorna. Uppfattningen och bedömningen bland de experter som har kontaktats och författaren är den att björnbären anses möjliga att flytta med tanke på vad man vet om arternas tålighet och förmåga att etablera sig.

De tre arters förekomst

Förutom inom planområdet så förekommer kilbjörnbär, engelskt björnbär och luddbjörnbär endast på mycket få platser på Falsterbohalvön. Kilbjörnbär förekommer cirka 1 km sydost om planområdet där Fågelvägen möter Sahléns väg. Engelskt björnbär förekommer främst vid Steffensvägen öster om planområdet samt på enstaka spridda förekomster. Vad gäller luddbjörnbär så förekommer den främst vid Ångdalavägen/Kulltorpsvägen. Intressant i förhållanden till arternas utbredning i Ljunghusen är att det aktuella planområdet är det enda platsen där alla tre arterna förekommer tillsammans. Detta kan bero på flera faktorer men det kan indikera att växtförhållandena inom planområdet är lämpliga för samtliga tre arter. De tre björnbärsarterna berörs även i Vellinge kommuns naturvårdsprogram där det nämns att björnbären kan, utöver exploatering, också påverkas negativt av igenväxning och kraftig röjning. Vidare nämns det som önskvärd med en skötselplan som omfattar björnbärsarterna. Med tanke på vad som skrivs i naturvårdsprogrammet kan alltså björnbärens framtid vara osäker även om det inte bebyggs eller om ingen typ av skötsel genomförs.

Slutsats och fortsatt arbete

Calluna bedömer det som möjligt och genomförbart att flytta på förekommande skyddsvärda björnbärsarter inom planområde. Även om det finns mycket få exempel på flytt av björnbär så bedöms släktet vara tåligt och ha en bra förmåga att etablera sig. Det är en fördel att arterna förekommer på andra platser i Ljunghusen och med hjälp av expertis bör flera lämpliga lokaler kunna identifieras. Calluna kan t.ex. konstatera att det finns stora grönområden söder om väg 100 som skulle kunna vara lämpliga miljöer för inplantering av björnbären. Dessa grönområden är klassificerade som "parkmark" i detaljplanen och markägaren (AB Ljungskogens Strandbad) har förklarat sig villiga att upplåta mark för inplantering. För att kunna genomföra en flytt listas nedan ett antal punkter som möjliggör ett bra resultat av en flytt, som förhoppningsvis förstärker arternas förekomst på Falsterbohalvön.

Miljö: En av de absolut viktigaste frågorna för att en flytt skall kunna lyckas är att identifiera lämpliga lokaler för arterna. Som nämnts tidigare förekommer de tre björnbärsarterna på samma plats inom planområdet vilket tyder på att miljön är lämplig arterna. Detta kan ställa krav på den nya lokalen om samtliga arter skall förekomma på samma plats och att lokalen kan behöva skötsel. Ett annat alternativ är att flytta varje enskild individ till redan befintlig lokal med andra individer av samma art. Detta skulle betyda att arterna flyttas till tre olika lokaler, enligt vad som är känt om arternas förekomst vid Ljunghusen. Ett sista alternativ är att flytta arterna till tre nya lokaler liknande de redan kända lokalerna. Med tanke på spridning i landskapet är det sista alternativ troligen det bästa men ställer krav på att förhållandena på de nya lokalerna stämmer överens med de respektive arterna miljökrav. Eftersom de aktuella björnbärsarterna är apomiktiska så är spridning främst begränsad till platsen individen lever på. Frön via bären kan dock sprida sig längre sträckor.

Identifiera individer: För att identifiera de individer som ska flyttas ska kompetens inom artbestämning anlitas för att alla individer som behöver flyttas identifieras. Dessa bör förslagsvis märkas ut t.ex. med snitselband eller dylikt.

Skötselplan/kontrollprogram: Beroende på vilka lokaler som kommer användas vid flytten så kan dessa vara i behov av eventuell skötsel, detta för att gynnsam bevarandestatus för arten inte ska försämrats. Målet med flytten bör vara att bevara de skyddsvärda arterna men också att arterna ska kunna föröka sig. Det kan vara aktuellt att utforma en skötselplan för de nya lokalerna för att arterna ska få ökad chans att etablera sig på sin nya växtplats. Ett kontrollprogram kan användas för att bedöma individernas framgång på den nya lokalen.

- Hemsida: www.calluna.se • E-post: info@calluna.se • Telefon växel: 013-12 25 75
- Huvudkontor: Calluna AB, Linköpings slott, 582 28 Linköping